

جمهوری اسلامی ایران

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مؤسسه تحقیقات خاک و آب

راهنمای آبیاری گیاه کلزا

نویسندگان

علی اکبر عزیزی رهمان و رقیه رضوی

محققین مؤسسه تحقیقات خاک و آب

با همکاری

سمانه پورمنصور

کارشناس مؤسسه تحقیقات خاک و آب

شماره ثبت: ۵۶۲

۱۳۹۷

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور : عزیزی زهان، علی اکبر، ۱۳۵۴-
:راهنمای آبیاری گیاه کلزا / علی اکبر عزیزی زهان، رقیه رضوی القیان؛ با
همکاری سمانه پورمنصور؛ ویراستار: حمید قیومی محمدی.
کرج: موسسه تحقیقات خاک و آب، ۱۳۹۶.
مشخصات نشر : ۱۵ ص: مصور (رنگی)، جدول (بخشی رنگی)، نمودار.
مشخصات ظاهری : ۷-۱-978-600-98070-1
شابک
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت : سمانه پورمنصور متولد ۱۳۶۲/۲/۳۰ می باشد.
یادداشت : واژه نامه
موضوع : کلزا -- ایران
موضوع : Rape (Plant) -- Iran
موضوع : کلزا -- آبیاری
موضوع : Rape (Plant) -- Irrigation
شناسه افزوده : رضوی القیان، رقیه، ۱۳۳۷-
شناسه افزوده : پورمنصور، سمانه، ۱۳۶۲-
شناسه افزوده : موسسه تحقیقات خاک و آب
شناسه افزوده : Soil & water research institute
رده بندی کنگره : ۱۳۹۶ / ۵۸۰۴ / SB ۲۹۹
رده بندی دیویی : ۶۳۳ / ۵۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی : ۵۰۴۱۸۳۳

عنوان: راهنمای آبیاری گیاه کلزا

نویسندگان: علی اکبر عزیزی زهان و رقیه رضوی القیان با همکاری سمانه پورمنصور

ناشر: موسسه تحقیقات خاک و آب

کارشناس انتشارات: زهرا محمدی

ویراستار: حمید قیومی محمدی

صفحه آرا: سمانه پورمنصور

طرح روی جلد: سید هرمز سجادی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

شماره ثبت موسسه: ۵۶۲

نشانی: کرج، میدان استاندارد، جاده مشکین دشت، بعد از رزکان نو، بلوار امام خمینی (ره) موسسه

تحقیقات خاک و آب، کد پستی: ۳۱۷۷۹۹۳۵۴۵ - صندوق پستی: ۳۱۷۸۵-۳۱۱

تلفن: ۰۲۶-۳۶۲۰۱۹۰۰ دورنگار: ۰۲۶-۳۶۲۱۰۱۲۱

Website: www.swri.ir

Email: info@swri.ir

این اثر با شماره ۵۴۵۰۰ در تاریخ ۹۷/۸/۲۲ در مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی به ثبت رسیده است.

نقل مطالب با ذکر منبع بلامانع است.

فهرست مطالب

<u>عنوان</u>	<u>صفحه</u>
۱- مقدمه.....	۱
۲- پرسش‌های اصلی آبیاری.....	۳
۳- نیاز آبی و مراحل رشد گیاه کلزا.....	۴
۳-۱- نیاز آبی.....	۴
۳-۲- مراحل رشد گیاه کلزا.....	۵
۴- نیاز آبیاری.....	۹
۵- برنامه‌ریزی آبیاری.....	۱۰
۵-۱- تعیین برنامه آبیاری (عمق و دور) بر اساس مقدار آب مصرفی و ویژگی‌های خاک.....	۱۱
۵-۲- برنامه‌ریزی آبیاری بر اساس تبخیر تجمعی از تشت تبخیر.....	۱۵
۵-۳- برنامه‌ریزی آبیاری بر اساس مراحل رشد حساس به تنش آبی.....	۱۵
۶- سایر توصیه‌ها برای آبیاری گیاه کلزا.....	۱۷
۷- فهرست منابع.....	۲۱

۱- مقدمه

دستیابی به غذای کافی، سالم و مغذی به عنوان یکی از حقوق اساسی افراد جامعه در سند چشم‌انداز بیست ساله کشور برای افق ۱۴۰۴ مورد تأکید قرار گرفته است. در این راستا بخش کشاورزی خود را موظف به دستیابی به توانمندی لازم در برقراری امنیت غذایی و خوداتکایی در تولید محصولات اساسی از جمله دانه‌های روغنی و بویژه کلزا می‌داند. با تلقی امانت‌مدارانه، خاک و آب امانتی است در اختیار ما که به عنوان منابع پایه و بستر تولید از اهمیت بسزایی برخوردار است، به گونه‌ای که امنیت غذا در گرو امنیت خاک و آب است. در این راستا استفاده درست از آب در آبیاری مزارع و حصول تولید بیشتر به ازای هر واحد آب مصرف شده (بهره‌وری بیشتر آب)، نقش محوری در مدیریت درست مصرف منابع آب و پشتیبانی تولید عهده‌دار است.

از دیرباز تولید روغن، برای تأمین نیاز جامعه ایران کافی نبوده و در بیشتر سال‌ها، روغن تولیدی کشور حدود ۱۰ درصد نیاز داخلی را تأمین نموده است. بنابراین از دهه ۷۰، توسعه زراعت کلزا (*Brassica napus. L.*) به عنوان یکی از گزینه‌های مناسب برای تولید روغن در کشور مورد توجه قرار گرفته است. امروزه کلزا به دلیل درصد بالای روغن، اثرات مفید در تناوب با محصولات زراعی، بویژه در تناوب با غلات (مانند گندم) داشته و برای پایداری تولید، قابلیت گسترش در شرایط آب و هوایی گوناگون کشور و در دامنه وسیعی از انواع خاک‌ها، در برنامه الگوی کشت مناطق قرار گرفته و سطح زیرکشت آن افزایش یافته است. بر اساس گزارش خلاصه آمار ۳۶ ساله وزارت جهاد کشاورزی برای محصولات زراعی، گیاه روغنی کلزا در سال‌های زراعی ۷۷-۷۶، ۸۵-۸۶ و ۹۲-۹۳ به ترتیب دارای سطح زیرکشت ۸۹/۸۰، ۵۷/۹ هزار هکتار، تولید ۲/۹، ۲۰۵/۵ و ۱۲۰/۴ هزار تن و عملکرد ۲۲۸۹، ۷۶۴ و ۲۱۰۰ کیلوگرم در هکتار بوده است. در شرایط حاضر نیز توسعه کشت این محصول از اولویت‌های وزارت جهاد کشاورزی برای دستیابی به خوداتکایی در تأمین روغن کشور است.